

Н. В. Бондарчук, д-р наук з держ. упр., професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

ВІДМІННОСТІ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ П(С)БО ТА МСБО

Ключові слова: облік, дебітори, дебіторська заборгованість, резерв сумнівних боргів.

У процесі фінансово-господарської діяльності підприємства здійснює розрахунки з контрагентами. Результатом такої взаємодії та проведення розрахунків є поява дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість є важливою складовою в діяльності будь-якого підприємства. Отже, управління дебіторською заборгованістю є важливою частиною загальної системи управління оборотними активами підприємства. Ефективність управління дебіторською заборгованістю залежить від якісної та своєчасної інформації про такі розрахунки, яку надає саме бухгалтерський облік. В Україні запроваджено в дію П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», який визначає методологічні аспекти ведення обліку дебіторської заборгованості. Так, згідно з П(С)БО 10 під дебіторською заборгованістю слід розуміти суму заборгованості дебіторів на певну дату. Відповідно для цілей обліку за терміном погашення розрізняють поточну й довгострокову дебіторську заборгованість [3]. На відміну від національних стандартів обліку єдиного міжнародного стандарту, який регулює питання ведення обліку дебіторської заборгованості не існує. Принципи обліку даного об'єкта можна знайти в таких стандартах (табл.).

10	Таблиця
Перелік нормативних документів, які регулюють питання обліку за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку	Назва МСБО (МСФЗ)
Питання, які розкриваються в документі	МСБО 1 «Подання фінансової звітності»
Питання відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності	МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 18 «Дохід»
Порядок визнання короткострокової дебіторської заборгованості без оголошеної ставки відсотка, дисконтування майбутніх грошових надходжень і застосування ефективної ставки відсотка при оцінці довгострокової торговельної дебіторської заборгованості	МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання»; МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання й оцінка»; МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»
Розкриваються питання щодо визнання та обліку дебіторської заборгованості як фінансового інструменту та припинення її визнання активом.	Так, згідно із МСБО 1 «Подання фінансової звітності»
дебіторська заборгованість класифікується на не поточну (довгострокову) та поточну. Також відповідно до п. 54 МСБО 1 дебіторська заборгованість наводиться у фінансовій звітності як торговельна та інша дебіторська заборгованість	[2].
Окремим і завжди спірним питанням для ведення обліку дебіторської заборгованості згідно з національним стандартом є формування резерву сумнівних боргів.	відповідно до П(С)БО 10 дебіторська заборгованість класифікується на звичайну, сумнівну та безнадійну. Саме наявна безнадійна заборгованість передбачає створення та облік резерву сумнівних боргів на підприємстві. У П(С)БО 10 з цією метою наведено способи формування резерву, а також приклади його розрахунку. Якщо порівнювати відображення цього питання в міжнародних стандартах, то слід відзначити, що така класифікація в цих нормативних документах відсутня. Але на практиці використовується класифікація, що є подібною до тієї, яка наведена у П(С)БО 10. Крім того, у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку відсутній алгоритм, порядок інформування та розрахунок резерву сумнівних боргів. Але на практиці всі методи формування резерву, які описані у вітчизняному стандарті, застосовують. Треба зауважити, що на відміну від вітчизняних підприємств, підприємства, які працюють за міжнародними стандартами самостійно визначають критерії переведення заборгованості з одного класу до іншого та

розглядають необхідність створення резерву сумнівних боргів, за необхідності користуючись послугами професійних експертів та фахівців. На вітчизняному підприємстві з метою створення резерву сумнівних боргів воно повинно мати інформацію про ймовірність стягнення такої заборгованості, володіти даними про погашення заборгованості в минулому залежно від терміну заборгованості й мати уявлення про ймовірність погашення заборгованості цим клієнтом у майбутньому. Дуже часто вітчизняні підприємства не мають у своєму розпорядженні такої інформації в тому вигляді, яка забезпечила би її точність. Тому рішення про створення резерву сумнівних боргів часто не виконуються або виконуються не точно, і такі резерви не відповідають реальним сумнівним боргам. Отже, слід зробити такі висновки, що для України характерним є існування чітких норм ведення бухгалтерського обліку, які суворо регламентовані, недотримання яких зумовлює різні типи відповідальності (адміністративну, кримінальну тощо), а в міжнародній системі обліку навпаки зазначаються лише базові фундаментальні концепції ведення фінансового обліку. Існуюча відмінність між вітчизняними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами призводить до відхилень у поданні інформації в обліку та фінансовій звітності щодо наявної дебіторської заборгованості підприємства. Список використаних джерел: 1. Гайдучок Т. С., Цегельник Н. І. Основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній системі. Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. 2012. Вип. 9(1). С. 190-199. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9% 281%29 __29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9%281%29__29). 2. МСБО 1. «Подання фінансової звітності». URL: <https://zakon.help/article/msbo-1-podannya-finansovoi-zvitnostimsbo-1-podannya?menu=218>. 3. П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» : затв. Наказом МФУ від 8.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>. 4. Соловей Н. В., Маліношевська К. І. Проблеми обліку дебіторської заборгованості. Ефективна економіка. 2016. № 17.